

Puustinen, Mikko – Sänntti, Janne – Salminen, Jari. 2015. YLISTYSTÄ JA TOIMINTA-ALTTIUTTA – RETORINEN ANALYYSI TUTKIMUSPERUSTAISEN OPETTAJUUDEN RAKENTAMISESTA OPETTAJANKOULUTUS 2020 -LOPPURAPORTISSA. *Kasvatus* 46 (1), 6–18.

Artikkelissa tehdään retorinen analyysi Opettajankoulutus 2020 -selvityksestä esimerkkinä suomalaista koulutus- ja tiedepolitiikkaa ohjaavien tekstien argumentaatiosta. Retorinen analyysi on koulutus- ja tiedepolitiikan tutkimuksessa vähän käytetty metodi. Artikkeliki keskittyy Opettajankoulutus 2020 -selvitystyön rakentamaan opettajaideaaliin ja sen perusteluihin. Selvitys ylistää suomalaista opettajankoulutusta ja pyrkii vahvistamaan toiminta-alktiutta opettajien tutkimusperustan vahvistamiseksi. Pyrkimys perustellaan rakentamalla mielikuvaa opettajan ammatin haastavuudesta. Retorisena suostuttelukeinona Opettajankoulutus 2020 käyttää ylistyspuhetta. Analyysi paljastaa raportin argumentoinnin valikoivaksi. Esitetyt ratkaisut ilmaistaan vaihtoehdottomina. Artikkeliki tukee aiempia tutkimustuloksia, joissa retorisen analyysin avulla on haastettu käsitys päätöksentekoa ohjaavien policy-tekstien rakentumisesta objektiivisesti.

Asiasanat: retoriikka, opettajankoulutus, tutkiva opettaja, koulutuspolitiikka, professiot

Kalalahti, Mira – Silvennoinen, Heikki – Varjo, Janne. 2015. KOULUVALINNAT KYKYJEN MUKAAN? – EROT PAINOTETTUUN OPETUKSEEN VALIKOITUMISESSA. *Kasvatus* 46 (1), 19–35.

Oppilaiden valikoituminen painotetun opetuksen ryhmiin on 1990-luvulta alkaen saanut uudenlaista merkitystä tasalaatuisuutta ja mahdollisuuksien tasa-arvoa korostavassa peruskoulujärjestelmässä. Valikoitumisen erilaisten soveltuvuuskokeiden mukaan ajatellaan tarjoavan oppilaille mahdollisuuden kykyjään ja taipumuksiaan vastaavaan opetukseen. Tässä artikkelissa tarkastelumme kohteena ovat painotettuun opetukseen valikoituneiden yläkouluikäisten sukupuoleen, koulumenestykseen ja perhetaustaan liittyvät tekijät viidessä kaupungissa. Kysymme, miten oppilaan koulumenestys on yhteydessä valikoitumiseen painotettuun opetukseen ja millainen vaikutus oppilaan sukupuolella on koulumenestyksen ja painotettuun opetukseen osallistumisen yhteyteen. Tarkastelemme myös sitä, millainen vaikutus lapsen perhetaustalla on valikoitumisella painotettuun opetukseen. Aineistona on Parents and School Choice -tutkimushankkeessa viiden kaupungin kuudesluokkalaisten vanhemmilta kyselylomakkeella kerätty aineisto (N = 2 617), jota analysoimme tilastollisin menetelmin. Yleisenä piirteenä tutkimissamme kaupungeissa oppilaat, joilla on keskimääräistä parempi keskiarvo, hakeutuvat muita runsaslukuisemmin painotetun opetuksen ryhmiin. Painotettu opetus houkuttaa erityisesti korkeakoulutettujen perheiden lapsia ja varsinkin tyttöjä. Koulumenestyksen, sukupuolen ja perhetaustan yhteys kouluvalintaan vaihtelee kuitenkin kaupungeittain.

Asiasanat: valikoituminen painotettuun opetukseen, koulusaavutukset, mahdollisuuksien tasa-arvo, kouluvalintapolitiikka

Meriläinen, Matti – Puhakka, Helena – Sinkkonen, Hanna-Maija. 2015. TIEDON LÖYTÄMINEN INTERNETISTÄ JA SEN YMMÄRTÄMINEN OSANA NUORTEN AMMATINVALINTAA KOSKEVAA PÄÄTÖKSENTEKOA. *Kasvatus* 46 (1), 36–47.

Tässä artikkelissa selvitettiin, miten helpoksi nuoret kokevat koulutuksia, ammatteja ja työelämää koskevan tiedon löytämisen Internetistä ja miten he kokevat ymmärtävänsä löytämänsä tiedon. Lisäksi selvitettiin, miten tiedon ymmärtäminen on yhteydessä ammatINVALINTAAN liittyviin päätöksenteon ulottuvuuksiin ja päätöksenteon vaiheisiin. Aineisto kerättiin sähköisellä lomakekyselyllä vuoden 2012 lopussa. Kyselyyn vastasi 335 nuorta, joista 157 oli 9.-luokkalaista ja 178 lukiolaisia. Lähes puolet vastaajista koki tiedon löytämisen melko tai erittäin helpoksi ja yli puolet kertoi tiedon ymmärtämisen olevan helppoa tai ymmärtävänsä aina löytämänsä tiedon. Ymmärtämistä vaikeutti kielten vaikeaselkoisuus sekä asiat, jotka liittyivät koulutukseen pääsyyn ja siihen, mitä opiskeluun sisältyy, mihin se tähtää ja minkälaiseen työhön koulutuksen käynyt voi päästä. Opiskelijat, jotka kokivat tiedon ymmärtämisen helpoksi, olivat päätöksenteossaan nopeampia, muista vähemmän riippuvaisia ja heillä oli vähiten tarvetta miellyttää päätöksellään muita. Vaikka heidän halunsa ihanneammatt-

tiin oli kova, he olivat tarvittaessa valmiita tekemään päätöksentekoon liittyviä kompromisseja. Mitä helpommaksi opiskelijat kokivat tiedon ymmärtämisen, sitä pidemmällä he olivat myös ammatinvalinnan prosessissa.

Asiasanat: opinto-ohjaus, ammatinvalinta, tiedon ymmärtäminen, päätöksenteon ulottuvuus, lukio, peruskoulu

Lanas, Maija – Hautala, Marjatta. 2015. KYSEENALAISTAVAT SOPEUTUJAT – MIKROPOLIITTISEN LUKUTAIDON OPETTAMINEN OPETTAJANKOULUTUKSESSA. *Kasvatus* 46 (1), 48–59.

Tässä artikkelissa esitellään kehittämistutkimuksellinen tapaustutkimus, jossa on kehitetty yksi mahdollinen tapa opettaa mikropoliittista lukutaitoa opettajankoulutuksen aikana osana opetusharjoittelua. Mikropoliittisella lukutaidolla tarkoitetaan kykyä ymmärtää valtaan ja intressien ajamiseen liittyviä käytänteitä ja kysymyksiä koulussa, ja sillä nähdään olevan kolme ulottuvuutta: 1) tieto, 2) toiminta ja 3) kokemus. Tutkimus toteutettiin kehittämistutkimuksena osana opettajankoulutuksen opiskelijoiden ensimmäisen opetusharjoittelun yhteydessä pidettyä kurssia. Artikkelissa tarkastellaan sitä, mitä aiheita opiskelijat ottivat esiin kehittäessään mikropoliittista lukutaitoa opetusharjoittelun yhteydessä, mitä selviytymiskeinoja he kehittivät kohtaamissaan tilanteissa ja kuinka heitä tuettiin mikropoliittisen lukutaidon kehittämisessä.

Asiasanat: opettajankoulutus, transformaatio, mikropoliitiikka, tunteet, opetusharjoittelu

Kempainen, Pekka – Pietiläinen, Ella – Vehkakoski, Tanja. 2015. OPETTAJAN ANTAMA KEHUVA PALAUTE TUTKIMUSKOHTEENA. *Kasvatus* 46 (1), 60–73.

Tässä katsausartikkelissa tarkastellaan opettajien oppilaille antamaa kehuva palautetta. Katsauksen pohjana oleva aineisto koostuu 52 empiirisestä tai teoreettisesta tutkimuksesta sekä 5 katsausartikkelista, joiden pohjalta luodaan kuvaileva yleiskatsaus kehuvan palautteen muotoihin, tehtäviin, esiintyvyyteen, vaikuttavuuteen sekä toivottavuuteen oppilaiden näkökulmasta. Kehuva palautteenanto luokitellaan artikkelissa kolmeen eri ryhmään: suuntaamattomaan kehumiseen, oppimisprosessiin ja valmiiseen tuotokseen kohdistuvaan kehumiseen sekä oppijaan itseensä kohdistuvaan kehumiseen. Tutkimukset osoittivat oikein suunnatun kehumisen vahvistavan oppilaiden suoritusmotivaatiota, lisäävän heidän tehtäviin suuntautunutta toimintaansa sekä vaikuttavan myönteisesti luokkahuoneen koettuun ilmapiiriin. Kehuvan palautteen käytössä täytyy kuitenkin olla varovainen, sillä virheellisesti painottuneella kehumisella voi olla myönteisten tulosten sijaan oppilaiden oppimismotivaatiota heikentäviä vaikutuksia.

Asiasanat: palautteenanto, kehuminen, opettaja, oppilas